

📖 موضوع: کتاب سیاست‌های جنسی در ایران مدرن «نوشته خانم ژانت آفاری»

✍️ مدرس: سرکار خانم دکتر سمیه حاجی اسماعیلی

🔹 تاریخ اجتماعی ژانری است که در دانشگاه‌ها بسیار مورد توجه قرار گرفته و دغدغی آن فهم اکنون از خلال بازگشت به گذشته است. یعنی ما برای فهم ابعاد یک مسئله، به گذشته آن رجوع می‌کنیم. این امکان وجود دارد که پدیده مورد بررسی در زمان حال با آنچه در گذشته بوده، هیچ تطابقی نداشته باشد و یا بازتولید گذشته‌ی خود باشد.

🔹 ایده اصلی خانم آفاری در کتاب خود، مسئله انقلاب جنسی ناتمام در ایران است. بدین معنا که ایران آرام‌آرام به سمت یک انقلاب جنسی در حال حرکت است. او برای اثبات این نظر خود از دوران قاجار و در واقع از دوران مشروطه آغاز می‌کند. به این دلیل که مشروطه نقطه آغاز مدرنیته در ایران است. خانم آفاری معتقد است علی‌رغم محدودیت‌های زمان قاجار برای زنان، عاملیت زنان از دست نرفته است و در نتیجه بحثی با عنوان دیالکتیک محدودیت و عاملیت را مطرح می‌کند.

🔹 آفاری همچنین بحث تعدد زوجات را به عنوان موضوعی میان اقشار متمکن مطرح می‌کند و در ادامه می‌گوید زنان نخبه در برابر این موضوع سکوت نکرده و به روش‌های مختلف از آن جلوگیری می‌کردند.

📖 نقد کتاب:

🔹 چهارچوب نظری نویسنده، نظریه فوکو است. فوکو تحلیل خود از پدیده‌ها را براساس تمرکز بر روابط قدرت انجام می‌دهد. مبتنی بر نگاه فوکویی، حکومت از ابزارهای کنترلی قدرت بر بدن زنان در راستای اهداف خود استفاده می‌کند. به کارگیری این روش این روایت را دچار تقلیل‌گرایی می‌کند. چراکه تصور این است فرهنگ قابل کنترل و مدیریت است. در صورتی که این گزاره صحیح نیست و باید نقش گروه‌های اجتماعی و کنش و واکنش نیروهای اجتماعی را در نظر گرفت.

🔹 خانم آفاری روایت ایرانیان از غرب را به باد استهزاء گرفته و در مقابل روایت اروپاییان از ایران را قبول کرده و به عنوان مرجع به آنها رجوع می‌کند. درحالی‌که بسیاری از سفرنامه‌های اروپاییان با فهم نادرست از کنش و واکنش ایرانیان نوشته شده و همین فهم نادرست منبع نوشته‌های خانم آفاری و خانم نجم آبادی قرار گرفته است.

همچنین روایت‌های خانم آفاری از بعد انقلاب و در مورد امام هیچ تناسبی با تجربه زیستی ما و با واقعیت‌های موجود ندارد. او چهره مردمی امام را مخدوش کرده و اینگونه می‌نمایاند که بیش از تکیه بر کار علمی، بر پایه کینه و یا مشکل شخصی با دین وارد تحلیل شده است.